

SÁNG KIẾN KẾT NỐI KINH TẾ ẤN ĐỘ DƯƠNG - THÁI BÌNH DƯƠNG

Trúc Linh

Định hình khuôn khổ mới

Cuối tháng 5/2022, tại Thủ đô Tokyo, Nhật Bản đã diễn ra Lễ công bố khởi động thảo luận về IPEF với sự tham dự trực tiếp của Tổng thống Mỹ Joe Biden, Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi, Thủ tướng Nhật Bản Kishida Fumio cùng các nhà lãnh đạo của 10 quốc gia tham dự theo hình thức trực tuyến, gồm Việt Nam, Thái Lan, Singapore, Indonesia, Malaysia, Philippines, Brunei, Hàn Quốc, New Zealand và Australia. Nhóm 13 quốc gia này đại diện cho 40% tổng sản phẩm quốc nội (GDP) của thế giới.

Khuôn khổ kinh tế Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương là một hiệp định thương mại mới nhằm tăng cường sự ổn định trong thương mại quốc tế sau những gián đoạn do đại dịch Covid-19 và các diễn biến phức tạp trên thế giới thời gian qua. Tại lễ công bố, các nhà lãnh đạo đã chia sẻ tầm nhìn về một khu vực châu Á - Thái Bình Dương và Ấn Độ Dương mở, bao trùm, công bằng, dựa trên luật lệ, kết nối, tự cường, an ninh và thịnh vượng. IPEF sẽ là động lực cho nền kinh tế toàn cầu, đặc biệt là để cao vai trò trung tâm của Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN).

Bên cạnh đó, các nhà lãnh đạo của 13 quốc gia cùng chung quan điểm nhấn mạnh sự cấp thiết của việc hợp tác chặt chẽ để đảm bảo phục hồi và phát triển kinh tế - xã hội trên cơ sở thích ứng, bền vững và bao trùm. Đồng thời, các nhà

Mới đây, các nguyên thủ và lãnh đạo của 13 nền kinh tế, gồm Mỹ, Australia, Brunei, Ấn Độ, Indonesia, Nhật Bản, Hàn Quốc, Malaysia, New Zealand, Philippines, Singapore, Thái Lan và Việt Nam đã nhất trí khởi động các cuộc thảo luận để thiết lập Khuôn khổ Kinh tế Ấn Độ Dương-Thái Bình Dương vì Thịnh vượng (IPEF). Đây là một sáng kiến mới nhất của chính quyền Tổng thống Joe Biden nhằm thúc đẩy hợp tác kinh tế giữa Mỹ và các đối tác trong khu vực.

lãnh đạo cũng khẳng định tầm quan trọng của việc nâng cao năng lực cạnh tranh kinh tế, minh bạch và chống tham nhũng, hợp tác, duy trì các chuỗi cung ứng thiết yếu, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, tạo việc làm và mở rộng các cơ hội kinh tế cho người dân.

Nhóm 13 quốc gia cho biết, IPEF là nền tảng chung để các nền kinh tế cùng phát triển trong tương lai. Theo Chính phủ Mỹ, IPEF sẽ tăng cường hợp tác giữa Mỹ và các nước châu Á về các chủ đề như chuỗi cung ứng, thương mại kỹ thuật số, năng lượng bền vững, quyền của người lao động và các biện pháp chống tham nhũng.

Mặt khác, các nhà lãnh đạo nhất trí việc sẵn sàng mời các quốc gia trong khu vực có quan

tâm cùng tham gia với kỳ vọng tạo ra khuôn khổ hợp tác giúp các nền kinh tế tăng cường tính chống chịu, đặc biệt là quá trình phục hồi sau đại dịch Covid-19. Đồng thời nâng cao sức cạnh tranh, tính thích ứng, bền vững, bao trùm, đóng góp vào hợp tác, ổn định, thịnh vượng, phát triển và hòa bình của khu vực, vì lợi ích thiết thực của người dân.

IPEF sẽ tập trung vào 4 trụ cột, gồm thương mại công bằng và linh hoạt; khả năng phục hồi của chuỗi cung ứng; cơ sở hạ tầng và năng lượng sạch; thuế và chống tham nhũng. Tuy nhiên, các nước không nhất thiết phải tham gia tất cả các trụ cột và có thể lựa chọn tham gia một số trụ cột nhất định của khuôn khổ này.

Trong bối cảnh thương mại điện tử đang phát triển nhanh chóng trong khu vực, trụ cột thương mại sẽ tập trung vào việc theo đuổi các quy tắc tiêu chuẩn cao trong nền kinh tế kỹ thuật số, bao gồm các tiêu chuẩn về các luồng dữ liệu xuyên biên giới và các biện pháp hạn chế dữ liệu, đồng thời phát triển các cách tiếp cận mới và sáng tạo trong chính sách thương mại và công nghệ giúp thực hiện hàng loạt mục tiêu, kích thích hoạt động kinh tế và đầu tư, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế bền vững và bao trùm, mang lại lợi ích cho người lao động và người tiêu dùng.

Đối với các chuỗi cung ứng, các đối tác IPEF cam kết cải thiện

sự minh bạch, đa dạng, an ninh và bền vững trong các chuỗi cung ứng nhằm giúp tăng khả năng phục hồi và hội nhập.

Các nước cũng sẽ tìm cách phối hợp các biện pháp ứng phó với khủng hoảng; mở rộng hợp tác để ứng phó tốt hơn và giảm thiểu các tác động của sự gián đoạn của các chuỗi cung ứng nhằm đảm bảo sự tiếp nối của các hoạt động kinh doanh; cải thiện hiệu quả và hỗ trợ hệ thống kho vận (logistics); đảm bảo sự tiếp cận đối với nguyên vật liệu thô và đã qua chế biến quan trọng, chất bán dẫn, khoáng sản thiết yếu và công nghệ năng lượng sạch.

Liên quan tới vấn đề năng lượng sạch, phi carbon hóa và cơ sở hạ tầng, 13 nước dự định sẽ đẩy nhanh việc phát triển và triển khai các công nghệ năng lượng sạch để phi carbon hóa nền kinh tế và nâng cao sức kháng cự trước các tác động của biến đổi khí hậu.

Về trụ cột thuế và chống tham nhũng, các đối tác IPEF cam kết thúc đẩy cạnh tranh công bằng bằng cách thông qua và thực thi các cơ chế thuế, chống rửa tiền và chống tham nhũng hiệu quả và mạnh mẽ, phù hợp với các nghĩa vụ, tiêu chuẩn và thỏa thuận đa phương hiện có để hạn chế tình trạng trốn thuế và tham nhũng ở

khu vực Ấn Độ Dương-Thái Bình Dương.

Theo tuyên bố chung, các đối tác IPEF sẽ tiếp tục xác định các lĩnh vực hợp tác bổ sung trên cơ sở tham vấn giữa các đối tác để mở rộng mối quan tâm chung với mục tiêu thúc đẩy kết nối kinh tế và hội nhập khu vực.

Sức hấp dẫn của IPEF

Giới phân tích nhận định IPEF được thiết kế như một công cụ để tăng cường hợp tác giữa Mỹ và các đối tác ở châu Á. Thông qua sáng kiến này, Chính phủ Mỹ muốn khắc phục những thiếu sót về mặt kinh tế và thương mại trong Chiến lược Ấn Độ Dương-Thái Bình Dương mà chính quyền Tổng thống Joe Biden đã công bố hồi giữa tháng Hai, đồng thời tăng cường sự hiện diện về kinh tế ở khu vực trong lúc vẫn bảo vệ người dân Mỹ trước những mặt trái của tự do hóa thương mại.

Bà Wendy Cutler, Phó Chủ tịch Viện Chính sách Xã hội châu Á và là cựu quyền Phó Đại diện Thương mại Mỹ, cho rằng IPEF sẽ là "phương tiện cho sự tái can dự của Mỹ về kinh tế ở Ấn Độ Dương-Thái Bình Dương". Theo bà Cutler, IPEF sẽ "giúp lấp đầy khoảng trống đã được tạo ra khi Mỹ rời khỏi Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP)", tiền thân của Hiệp

định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP) hiện nay.

Một trong những ưu điểm của IPEF là tính mở của khuôn khổ này. Theo hãng tin Kyodo, các đối tác IPEF không nhất thiết phải tham gia tất cả các trụ cột, mà có thể lựa chọn tham gia vào một số trụ cột nhất định của khuôn khổ này. Điều này giúp cho IPEF trở thành một cơ chế hợp tác linh hoạt và mở hơn so với các hiệp định thương mại tự do (FTA) truyền thống.

Trên các phương tiện truyền thông quốc tế, giới chuyên gia kinh tế cho rằng, IPEF có những điểm khác 2 khối thương mại lớn nhất ở châu Á hiện nay là Hiệp định Đối tác toàn diện và tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP) và Hiệp định Đối tác kinh tế toàn diện khu vực (RCEP). Trước hết, IPEF không giảm thuế giữa các nước thành viên và sẽ tìm kiếm sự hợp tác trên những trụ cột chiến lược như tính bền vững của chuỗi cung ứng và kinh tế số.

Giới chuyên gia cũng cho rằng, IPEF khác với các thỏa thuận thương mại tự do truyền thống vốn cần nhiều năm đàm phán và yêu cầu sự thông qua của những quốc gia thành viên. Bà Wendy Cutler nhận định, IPEF là một hướng tiếp cận theo từng bước.

Ngoài ra, với việc đặt trọng tâm vào vấn đề kinh tế, IPEF không đặt các quốc gia tham gia khuôn khổ này vào tình thế phải "chọn bên" trong bối cảnh cạnh tranh chiến lược giữa các cường quốc đang ngày càng khốc liệt.

Có thể nói, IPEF được kỳ vọng sẽ mở ra một kỷ nguyên mới cho sự thịnh vượng hơn nữa của khu vực, đồng thời hàm chứa mong muốn tái khẳng định vai trò của Mỹ ở Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương./

